

SZEMLE

Dr. Jubász Lajos-dr. Vajon Imre

A TANULÓK MEGFIGYELÉSEINEK IRÁNYÍTÁSA

„Az Élővilágot csak a tankönyv szövegéből megismerni nem lehet! Megfigyelés is kell hozzá.” – írja az 5. osztályos tankönyv. Ehhez nyújt segítséget az „Élővilág-tanítás problémái” sorozat 4. füzeteként megjelent munka. Az iskolai ismeretszerzés folyamatában rendkívül fontos tanulói megfigyelések szervezéséhez, irányításához sorakoztat fel lehetőségeket a szaktanárok számára. A javasolt megfigyelési lehetőségek – igazodva a tankönyvi és munkafizeti feladatokhoz –, bő választékot biztosítanak.

A megfigyeléseket osztályok és témák szerint csoportosítják a szerzők. Így azok összhangban vannak a tanulók életkori sajátágaival. Az 5. osztály témái: ősszel a gyümölcsösben; a zöldségeskertben; mezőgazdasági haszonállatok, a ház körül élő állatok, tavasszal a gyümölcsösben és zöldségeskertben.

A 6. osztály megfigyelései a szántóföld, az erdő, a mező életével, a vizek és vízpartok élővilágával kapcsolatosak. A 7. osztály megfigyeléseinek témája: az állat és a virágos növények szervezete, a 8. osztályé: az ember szervezete.

A javasolt megfigyelések nagy része az Élővilág órák keretében megoldható. Kiseb- bük része szakköri feladat lehet. A türelemre, kitartásra, rendszeresre nevelő folyamatos megfigyelések szervezését segíti a „Megfigyelési naptár”. A jól tagolt, könnyen áttekinthető munkát 26 ábra és az ajánlott irodalom egészíti ki.

(Tankönyvkiadó, Budapest, 1975.)

Pósa Lajos

Kozma Tamás:

A NEVELÉSTUDOMÁNY SZAKNYELVE

Tankönyvkiadó, Budapest, 1974.

(A Pedagógia időszerű kérdései külföldön)

A tudományosság egyik alapfeltétele a szabatoság. Ezért alakul ki minden tudományban úgynevezett szaknyelv, amelynek terminusai, azaz a tudományágban használt fogalmakat pontosan jelölő megnevezései hivatottak a félreértésmentesség biztosítására. Azonban azzal, hogy egy tudományág szakemberei ugyanazon hangnyelvi formát, ugyanazon szót használják a tudományág valamely fogalmának megjelölésére, még nem biztosított a szabatoság, ha ezen ter-

minussal jelölt fogalom tartalma nem azonos az ezt használó szakembereknél. Maga a terminus szava lehet egységesen ugyanaz különböző nemzetbeli tudósoknál valamilyen tudományos fogalom megjelölésénél, ez önmagában még nem biztosíték arra, hogy a nevezett fogalom tartalma is egységesek.

Kozma Tamás az összehasonlító pedagógia vonatkozásában a kulcsfogalmak számszerű kifejezhetőségével kapcsolatban jut el a pontos fogalmak követeléséig. S mivel minden terminus technikus olyan jel, mely egy hangsorból és a hozzá fűződő gondolati tartalomból alakult, a fogalomelemzésnek – szerinte – kikerülhetetlen mozzanata a beszéd analízise. Ismertett műve, amely polgári – elsősorban angolszász – pedagógiai vitákat tartalmaz, saját véleménye szerint is a marxista neveléstudomány számára abból a szempontból tanulságos, hogy néhány kérdést megfogalmazva további kérdésekre és megfigyelésre ösztönözzön.

Valóban, ha arra gondolunk, hogy nemcsak a szakirodalomban, de a nevelés művelőinek egymás közti eszmecserejében is mennyire nem ügyelünk arra, hogy az általunk használt terminusok tartalmának pontos körülhatárolását is elvégezzük, érthető a sok felesleges és meddő vita és az ún. „egy malomban őrlés”.

A mű három fejezete közül (1. A nyelvlogikai analízis mint pedagógiatörténeti jelenség. 2. A nyelvlogikai analízis mint neveléseméleti probléma. 3. A nyelvlogikai analízis mint neveléstudományi módszer) különösen a harmadik az, mely a módszertani szakkikkek íróinak (és olvasóinak) hasznos gondolatokat nyújt a pedagógiai metaforák, pedagógiai jelzőszavak, pedagógiai meghatározások és pedagógiai fogalmak helyes értelmezése kérdésében.

Egyetértünk a szerzővel, hogy a neveléstudományi terminológia – marxista koncepcióba ágyazott – nyelvi logikai elemzésére a hazai pedagógiának is mind növekvő szüksége lesz.

dr. Zsámbéki László

Rónaszegi Miklós:

ÍGY ÉLT MARCO POLO

Világutazó. Hétszáz esztendővel ezelőtt szülővárosából, Velencéből indult útjára, hogy Ázsia hegyein, folyóin, sivatagjain keresztül eljusson Pekingbe.

Útjáról huszonegy év múlva tért vissza. Tollba mondta élményeit. Írása a középkor egyik legnagyobb könyvsikere lett. Marco Polo naplójának segítségével vezet el bennünket a szerző az izgalmas útra.

(Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest, 1974.)